

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pelastakaa Lapset ry lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksen tavoitteena valtion talouden tasapainottaminen ja asumistukimenojen vähentäminen. Lisäksi tavoitellaan asumistuen kohdentamista kaikkein pienituloisimmille ja pyritään kannustamaan kokoaikatyöhön.

Pelastakaa Lapset näkee, että nykyisessä korkean inflaation ja lisääntyneen lapsiperheköyhyystilanteen kontekstissa on kohtuutonta heikentää pienituloisten ja heikoimmassa asemassa olevien lapsiperheiden hyvinvointia asumistuen leikkauksilla. Asumiseen liittyvät heikennykset vaarantavat lasten hyvinvoinnin, kuormittavat perheiden vanhempia ja aiheuttavat epävakautta perheiden asumiseen. Perheiden asumisen turvaa ja pysyvyyttä heikentävät asumiskustannuksiin liittyvät huolet ja vaikeudet, muuttamisen uhka tai jatkuva muuttaminen.

Valtiontalouden säästötoimenpiteiden tulee kohdentua palveluihin ja etuuksiin, joilla ei heikennetä kaikista eriarvoisimmassa ja köyhimmässä asemassa olevien perheiden hyvinvointia.

Esitetty muutos heikentää lasten hyvinvointia ja lapsen oikeuksien sopimuksen artiklan 18 mukainen valtion tuki vanhempien kasvatustehtävään vähenee ja artiklan 26 mukainen lapsen oikeus sosiaaliturvaan heikentyy. Lapsivaikutusten arviointi on tehtävä perusteellisesti lain valmistelussa. Valmistelussa on huomioitava monimuotoisten perheiden tilanteet ja pienituloisten perheiden lasten hyvinvointi. Lapsen oikeuksien (erityisesti artikkelit 3, 18, 26 ja 27) toteutuminen tulee arvioida

niin valmistelussa, lausuntokierroksen lausuntojen osoittamien näkökulmien tarkistelussa, kuin myös turvata lapsen oikeudet lain muutosten toteuttamisessa.

Jotta Suomessa toimittaisiin jatkossa lapsenoikeusperustaisesti, on tehtävä huolellista päätösten valmistelun ja niiden toimeenpanon ja seurannan lapsivaikutusten arviointia. Tähän asti lapsivaikutusten arviointi ei ole ollut säännönmukaista, arviointeja on tehty kiireellä ja liian vähäisin valmisteluin. Arviointien vaikutus itse lainsäädäntötyöhön on jäänyt heikoksi. Lapsistrategiatyössä on laadittu erilaisia ohjeistuksia lapsivaikutusten arviointiin. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti lapsen edun ensisijaisuutta tulee vahvistaa kaikessa lapsia koskevassa ja heihin vaikuttavassa lainsäädännössä.

Pelastakaa Lapset lausuu seuraavaa hallituksen esityksen kohtiin:

Lausuttavaa muista vaikutuksista:

Lapsiperheköyhyyden lisääntyminen

Kelan tilastojen mukaan asumistukea saavista ruokakunnista 21 % on lapsiperheitä ja 96 % saajista asuu vuokra-asunnossa. Asumistukeen kohdistuvat leikkaukset heikentävät erityisesti pienituloisten lapsiperheiden hyvinvointia ja toimeentuloa.

Sosten laskelmien mukaan sosiaaliturvaan ehdotetut leikkaukset lisääisivät lapsiperheköyhyyttä noin 12 500 lapsen verran (<https://www.soste.fi/uutiset/sosten-laskelmat-nain-sosiaaliturvan-kumuloituvat-leikkaukset-vaikuttavat-kateen-jaaviin-tuloihin-koyhyys-lisaantyy/>). Esitettyjen sosiaaliturvaleikkausten (työttömyysturvan, toimeentulotuen, asumistuen) kokonaisvaikutukset kohdentuvat samoihin, jo heikossa asemassa oleviin perheisiin.

Pelastakaa Lapset vaatii, että kokonaisvaikutusten arviointi on tehtävä perusteellisesti. Lain valmistelussa on muokattava toimia niin, ettei pienituloisten lapsiperheiden hyvinvointi vaarannu ja lapsiperheköyhyys lisäännä.

Lapsivaikutusten arvioinnin puutteet

Lapsen oikeuksia ja lapsivaikutusten arviointia ei mainita lainkaan koko hallituksen esityksessä, vaikka lapsiperheet muodostavat merkittävän osan asumistuen saajista. Muutosten kohtuullistamista pyritään esityksessä tekemään lapsiperheiden näkökulmasta, mutta silti lapsivaikutusten arviointia ei esitetä.

Lapsen oikeuksissa todetaan, että lapsella itsellään on oikeus riittävään elintasoon ja sosiaaliturvaan (artiklat 26 ja 27) ja valtion tulee tukea vanhempien kasvatustehtävää ja -vastuuta (artikla 18). Vaikka lapsi on asumistuen saaja kotitaloutensa kautta eikä varsinaisen tuen kohde, tulisi sosiaalietuuden muutoksissa huomioida myös lasten elämään vaikuttavat näkökulmat (esim. asumisen pysyvyys, turvallisuus ja riittävä taso lapsen tarpeista lähtien) eikä vain koko perheen/ruokakunnan näkökulma. Lapsilähtöinen sosiaaliturva tukee lapsen hyvinvointia ja turvaa lapsen oikeudet. Lapsen oikeuksien sopimuksen artiklan 3 mukaan on huolehdittava lapsen edun ensisijaisuudesta kaikessa päätöksenteossa. Perheen hyvinvoinnin ja toimeentulon heikentäminen vaikuttaa lapsen hyvinvointiin ja vaarantaa lapsen oikeuksien toteutumisen.

Pelastakaa Lapset vaatii, että lapsivaikutusten arviointi on tehtävä perusteellisesti lapsen oikeuksien näkökulmasta ennen lain valmistelua.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista :

Hallituksen esityksessä todetaan, että esitetyt muutokset pienentäisivät yleistä asumistukea saavien kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja, mutta muutoksen suuruus riippuu kotitalouden koosta, asuinpaikasta, tulotasosta ja asumismenoista. Muutokset vaikuttavat kaikkiin yleisen asumistuen saajiin, mutta hallituksen esityksessä todetaan, että toimeentulotuen saajilla yleisen asumistuen pieneneminen kompensoituu täysimääräisesti toimeentulotuesta. Eniten muutoksia kuvataan tulevan työtuloja saaville.

Hallituksen esityksessä vaikutuksia on esitetty tarkemmin yksittäisten asumistuen saajaryhmien pohjalta. Kokonaisvaikutuksissa arvioidaan, että eniten asumistuen heikennys koskisi työssäkäyviä, joista kolmannes putoaisi pois asumistuelta ja keskimääräinen heikennys olisi puolestaan noin 130e. Kahden vanhemman perheissä pudotus olisi keskimäärin 140e ja yhden vanhemman ruokakunnissa noin 110e. Yhden vanhemman perheiden osalta tämä on merkittävä pudotus asumistuen määrässä, kun vastuu perheen toimeentulosta ja hyvinvoinnista on vain yhden aikuisen harteilla.

Alueellisista vaikutuksista huolta herättää se, että tuki tippuu erityisesti Uudellamaalla noin 103e ruokakuntaa kohden ja Ahvenanmaalla 94e, kun muualla keskimääräinen heikennys on noin 70e. Tämä on merkittävä heikennys sekä Uudenmaan että Ahvenanmaan asukkaille ja asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan Suomessa asuinpaikkakuntansa perusteella. Ahvenanmaan osalta itsehallinto voi vielä muuttaa päätöstä, mutta tämä voi heikentää muuttamishaluja pääkaupunkiseudulle työn perässä, mikäli asumistuki on entistä pienempi ja vuokrataso kuitenkin muuta maata huomattavasti korkeampi.

Mikäli kotitalous saisi toimeentulotukea ilman yleisen asumistuen muutoksiakin, kotitalouden käytettävissä olevat tulot eivät käytännössä muutu, koska yleisen asumistuen pieneminen lisää toimeentulotuen tarvetta, ja siten kotitalouden saamaa toimeentulotukea. Tämän tapainen sosiaalietuuksien siirtäminen etuudesta toiseen ei ole pitkäjänteistä taloudensuunnittelua eikä myöskään ihmisten hyvinvointia tukevaa. Näillä leikkauksilla aikaan saadut säästöt jäävät pieniksi, kun toimeentulotuki menot kasvavat. Hallituksen esityksessä mainitaankin, että arvioidaan toimeentulotukeen tulevan uusia hakijoita 15 000. Lisäksi jää epäilyksi siitä, että oletetaan, että muutosten jälkeen kaikki toimeentulotukeen oikeutetut perheet eivät jaksaa kuormittavan elämäntilanteensa takia hakea sitä tai ylipäätään eivät tiedä olevansa oikeutettuja toimeentulotukeen, jolloin he jäävät huonomman toimeentulon varaan. Silloin säästetään valtion menoissa, mutta kurjistetaan pienituloisten perheiden elämää entisestään ja hyödynnetään sosiaaliturvan vajaakäyttöä.

Hallituksen esityksessä esitetään arviot siitä, kuinka asumistuki pienenee eri etuuksia saavien henkilöiden kohdalla. Hallituksen esityksen arvion mukaan sekä hoitovapaalla että vanhempainvapaalla olevissa talouksissa asumistuen heikennys on noin 90e/kk. Suurin osa muita etuuksia saavista jää heikennyksen osalta alle 90e vähennykseen ja vain työllisillä tämä on enemmän, 110e/kk. On ymmärrettävää, että esim. vanhempainvapaalla sosiaalietuudet perustuvat ansioihin, jolloin toimeentulon taso säilyy lähtökohtaisesti parempana, mutta sen sijaan pienimmällä vanhempainrahalla tai hoitovapaalla oleviin kotitalouksiin tämä heikennys vaikuttaa merkittävästi. Lisäksi vaikutukset lasten kasvuun ja kehitykseen voivat olla vakavat. Lapsiperheissä erityisesti pikkulapsiaika on riskialtista köyhyydelle. Tutkimusten mukaan varhaislapsuudessa koettu köyhyys on kaikkein vahingoittavinta, koska se heikentää sekä materiaalista selviytymistä, mutta myös vanhemmuuden voimavaroja tukea lapsen erityisen herkkää kehityskautta.

Valtionmenojen arvioidaan pienenevän asumistuen kokonaiskulujen osalta noin 1%, 15milj.e/2023-2024 valtiovarainministeriön taloussesityksen mukaan. On tarpeen arvioida, onko näin suurilla heikennyksillä aikaan saatu säästö tarpeellinen vai onko näillä muutoksilla kohtuuttomat seuraukset köyhimpien perheiden toimeentuloon ja hyvinvointiin. Myös Kela on arvioinut, että asumistuen muutokset johtavat siihen, että asumistuki asiakkaita siirtyy toimeentulotuen asiakkaiksi ja myös uusien asiakkaiden määrä toimeentulotuessa kasvaa. Lisäksi asumistuki menot olivat jo tasaantuneet koronapandemiaa aiemmalle tasolle, joten asumistuen kustannusten kasvu oli jo tasaantunut.

Lapsivaikutusten arviointi on tehtävä ennen lain valmistelua. Valmistelussa on huomioitava monimuotoisten perheiden tilanteet ja pienituloisten perheiden lasten hyvinvointi. Lapsen oikeuksien (erityisesti artiklat 3, 18, 26 ja 27) toteutuminen tulee arvioida valmistelussa ja turvata oikeudet muutosten toteuttamisessa.

Lausuttavaa perusomavastuuosuuden tuloharkinnan kiristämisestä sekä lapsen ja aikuisen kertoimien muutoksesta (lain 16 §) :

Asumistuen määrää laskettaessa määritellään perusomavastuu, johon vaikuttavat ruokakunnan yhteenlasketut tulot. Kaikkein pienituloisimmilla perusomavastuuta ei muodostu lainkaan ja tämä alaraja riippuu ruokakunnan aikuisten ja lasten lukumäärästä. Mainitun rajan ylittävistä tuloista otettaisiin jatkossa huomioon 50 prosenttia nykyisen 42 prosentin sijaan perusomavastuuosuutta määriteltäessä.

Asumistuen määrään vaikuttava perusomavastuu riippuu ruokakunnan lasten ja aikuisten määrästä ja sekä lapselle että aikuiselle määritelty oma kerroin. Esityksen vaikutuksia lapsiperheisiin lievennetään pienentämällä aikuisen kerrointa ja kasvattamalla lapsen kerrointa. Tällöin lapsiperheiden perusomavastuu muodostuu hieman pienemmäksi ja perhe saa hieman suurempaa tukea. Tämä kompensoi hieman muiden leikkausten vaikutusta, mutta ei korvaa täysin muiden leikkausten aiheuttamaa heikennystä.

Hallitus tavoittelee toimillaan perhemyönteistä yhteiskuntaa, mutta silloin on huomioitava kaikkien toimien kokonaisvaikutukset, jotta voidaan tukea pienituloisia perheitä, joihin hallituksen suunnittelemat sosiaaliturvan heikennykset nyt kohdentuvat.

Lapsivaikutusten arviointi on tehtävä ennen lain valmistelua. Valmistelussa on huomioitava monimuotoisten perheiden tilanteet ja pienituloisten perheiden lasten hyvinvointi. Lapsen oikeuksien (erityisesti artiklat 3, 18, 26 ja 27) toteutuminen tulee arvioida valmistelussa ja turvata oikeudet muutosten toteuttamisessa.

Lausuttavaa ansiotulovähennyksestä luopumisesta (lain 13 §) :

Hallituksen esityksessä luovutaan asumistukeen vaikuttavista kuukausituloista vähennettävästä, palkka- ja yrittäjätuloja koskevasta 300 euron ansiotulovähennyksestä.

Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että suojaosan poistamisella tavoitellaan parempaa työllistymistä esim. kokoaikaiseen työhön. Esityksessä huomioidaan, että suojaosan poistaminen voi heikentää nyt osa-aikaista tai tuntimäärältään vähäisiä tunteja tekevien työllistymistä. Tämä on selkeä heikennys niille haastavassa elämäntilanteessa oleville perheille, joissa elämäntilanteen takia (esim. vaikea yhdistää vuorotyötä ja lasten varhaiskasvatusta, sairaus perheessä, pitkät välimatkat, lapsen vuoroasuminen) ei voida työllistyä kokoaikaiseen työhön. Jo osa-aikaisen työn vastaanottaminen voi olla näissä tilanteissa haasteellista ja suojaosan poistamisen jälkeen se on lähes mahdotonta.

Yhden vanhemman perheitä on merkittävä määrä yleisen asumistuen saajista. Hallituksen esityksessä esitetään, että asumistuen saajista 21 % on lapsiperheitä ja heistä 15 % yhden

vanhemman perheitä ja 6 % kahden huoltajan perheitä Kelan tilastojen mukaan. Yhden vanhemman perheissä voi olla mahdotonta vastaanottaa kokoaikatyötä perhetilanteesta johtuen ja suojaosan poistaminen asumistuesta heikentää heidän toimeentuloaan merkittävästi.

Kelan tilastojen mukaan asumistukea saavissa ruokakunnissa on useimmiten opiskelijoita, seuraavaksi eniten työttömiä ja kolmanneksi eniten työssä käyviä ruokakuntia. Näitä työssäkäyviä on noin 70 000. Työssäkäyvien ja asumistukea saavien vanhempien hyvinvointiin ja heidän perheidensä lasten hyvinvointiin suojaosalla on suuri merkitys, sillä työ tuo taloudellista turvaa, lisää vanhempien hyvinvointia ja osa-aikatyö mahdollistaa perheen ja työn joustavan yhteensovittamisen. Suojaosan poistamisen jälkeen vanhempien työllistyminen heikentyy, perheen taloudellinen toimeentulo laskee ja perheiden kokonaishyvinvointi on vaarassa.

Hallituksen ehdotuksista työttömyysturvan suojaosan ja lapsikorotusten sekä asumistuen suojaosan poistaminen kohdentuu samoihin perheisiin, jolloin vaikutukset kohdistuvat samoille jo vaikeassa asemassa oleville perheille. Sosten tekemien laskelmien mukaan esimerkiksi Helsingissä ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavalla perheellä, joista toinen vanhemmista on osa-aikatyössä ja joilla on kaksi lasta, tulojen reaali muutos on 433 euroa kuukaudessa, kun huomioidaan hallituksen sosiaaliturvaan esittämät leikkaukset (<https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2023/09/Liite180923.pdf>). Taloudellisen toimeentulon heikennys on merkittävä ja vaikuttaa perheiden hyvinvointiin sekä lapsen oikeuksien toteutumiseen.

Esitetty muutos heikentää lasten hyvinvointia ja lapsen oikeuksien artiklan 18 mukainen valtion tuki vanhempien kasvatustehtävään vähenee ja artiklan 26 mukainen lapsen oikeus sosiaaliturvaan heikentyy.

Lapsivaikutusten arviointi on tehtävä ennen lain valmistelua. Valmistelussa on huomioitava monimuotoisten perheiden tilanteet ja pienituloisten perheiden lasten hyvinvointi. Lapsen oikeuksien (erityisesti artiklat 3, 18, 26 ja 27) toteutuminen tulee arvioida valmistelussa ja turvata oikeudet muutosten toteuttamisessa.

Lausuttavaa enimmäisasumismenojen kuntaryhmituksen muutoksesta (lain 10 §) :

Helsingin omasta kuntaryhmityksestä luopuminen ja siirtyminen pääkaupunkiseudulla yhteiseen ryhmitykseen ei vastaa vuokra-asumisen hintojen tasoa. Hallituksen esityksessä todetaan, että asumiskustannukset eivät merkittävästi poikkea muusta pääkaupunkiseudusta Helsingissä. Kuitenkin esityksessä todetaan vaikutuksissa, että lähes kaikki Helsingissä asumistukea saavat ruokakunnat ylittävät vuokranormin jo nyt, jolloin tämä heikennys koskee kaikkia Helsingissä asuvia asumistuen saajia.

Tilanne on käytännössä sellainen, että Helsingissä sijaitsevat, perheille soveltuvat vuokra-asunnot ovat kalliimpia kuin muualla pääkaupunkiseudulla. Myös Helsingin kaupungin omistamissa vuokra-asunnoissa on jouduttu nostamaan huomattavasti vuokrien tasoa. Helsingissä asuvien lapsiperheiden arkea helpottamassa on tiheä ja toimiva julkinen liikenne sekä laajempi työmahdollisuuksien tarjonta. Monen perheen toive olisi asua väljemmin tai maaseutu ympäristössä, mutta arjen sujuvuuden vuoksi on tarpeellista asua Helsingissä. Tällöin esim. työmatkat ja lasten kouluun kulkeminen sujuvat nopeasti ja helposti. Myös epätyypillisiin työaikoihin työllistyminen on helpompaa lyhyiden välimatkojen ja tiheän julkisen liikenneverkoston vuoksi. Onkin huomioitava lain valmistelussa Helsingin vuokratason erityisasema ja sen vaikutukset perheiden arkeen, jolloin kuntaryhmitystä ei tulisi muuttaa.

Esitetty muutos heikentää lasten hyvinvointia ja lapsen oikeuksien artiklan 18 mukainen valtion tuki vanhempien kasvatustehtävään vähenee ja artiklan 26 mukainen lapsen oikeus sosiaaliturvaan heikentyy.

Lapsivaikutusten arviointi on tehtävä ennen lain valmistelua. Valmistelussa on huomioitava monimuotoisten perheiden tilanteet ja pienituloisten perheiden lasten hyvinvointi. Lapsen oikeuksien (erityisesti artikkelit 3, 18, 26 ja 27) toteutuminen tulee arvioida valmistelussa ja turvata oikeudet muutosten toteuttamisessa.

Lausuttavaa omistusasunnon tukien lakkauttamisesta (lain 7 ja 9 §) :

Kelan tilastojen mukaan omistusasuntoon kohdentuvien asumistukien osuus asumistukikustannusten kokonaissummasta on vain noin 2 %, mutta hallituksen esityksessä esitetään tästä pienestä osuudesta huolimatta asumistuen lakkauttamista omistusasumiseen.

Omistusasunnon asumistuen lakkautuminen on kohtuutonta tilanteessa, jossa inflaatio on korkealla ja asuntolainojen korot odottamattoman korkeat. Tämä on johtanut kohtuuttomiin tilanteisiin monien perheiden kohdalla, kun korkotasoa on noussut 0 % lähes 5 %. Lisäksi kaikkien muiden elinkustannusten ja asumisen kustannusten hintojen nousu on samanaikaisesti heikentänyt perheiden toimeentuloa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että nykyisellä korkotasolla tuen poisto poistaisi asumistuen piiristä noin 17 000 tuensaajaa ja noin 240 euron tuen kuukaudessa. Tämä summa on tuonut suurta helpotusta pienituloisten asuntovelallisten perheiden arkeen, sillä nopeaan korkojen nousuun on ollut erittäin vaikea sopeuttaa omaa taloudellista toimeentuloa. Monen perheen on myös

mahdotonta saada paremmin palkattua työtä tai enemmän työtunteja, jolloin riskinä on, että pienituloiset asunnonomistajat joutuvat muuttamaan asumismuotoaan vuokra-asumiseen. Tämä taas lisää yleisen asumistuen kustannuksia merkittävästi, kun pienituloiset hakevat asumistukea vuokra-asuntoon, jota eivät omistusasuntoon enää saisi.

Toisaalta taas työttömyys voi hetkellisesti heikentää omistusasuvien perheiden toimeentuloa niin vahvasti, että heidän saamansa asumistuki on tukenut selviytymistä ja pitänyt yllä perheen asumisen turvaa ja pysyvyyttä. Työllistymisen jälkeen he eivät enää ole asumistuen tarpeessa, mutta tuella on mahdollistettu heidän perheensä hyvinvointi ja voimavarat työttömyysjakson aikana sekä asumisen pysyvyyden turva.

Eriyksen tärkeää on huomioida, että yhden vanhemman perheitä on omistusasunnon asumistuen saajina jopa 26 %, joten näissä perheissä, joissa köyhyysriski on suurinta, on asumistuki tullut erityisen merkittävään tarpeeseen korkeiden korkojen aikana. Hallituksen esityksessä tulee huomioida, ettei toimilla heikennetä kaikkein suurimmassa köyhyysriskissä olevien perheiden tilannetta.

Tulisi myös huomioida, että asumistuen kustannusten nousu omistusasumisen tuessa on suoraan riippuvainen asuntolainojen korkojen noususta. Onkin todennäköistä, että asuntolainojen korot lähtevät maltilliseen laskuun jo vuoden 2023 lopusta, jolloin myös tämän asumistuen muodon saajien määrä vähenee ja valtion kustannukset pienenevät sitä kautta.

Esitetty muutos heikentää lasten hyvinvointia ja lapsen oikeuksien artiklan 18 mukainen valtion tuki vanhempien kasvatustehtävään vähenee ja artiklan 26 mukainen lapsen oikeus sosiaaliturvaan heikentyy.

Lapsivaikutusten arviointi on tehtävä ennen lain valmistelua. Valmistelussa on huomioitava monimuotoisten perheiden tilanteet ja pienituloisten perheiden lasten hyvinvointi. Lapsen oikeuksien (erityisesti artiklat 3, 18, 26 ja 27) toteutuminen tulee arvioida valmistelussa ja turvata oikeudet muutosten toteuttamisessa.

Lausuttavaa asumistuen tason eli korvausprosentin muutoksesta (lain 8 §) :

Hallituksen esityksen ehdotus asumistuen tason eli korvausprosentin laskua 80 %: sta 70 % tasolle ei vastaa nykyisen vuokra-asunto tarjonnan hintatasoa. Vapaiden markkinoiden vuokra-asuntojen hinnat ovat hyvin korkealla ja myös kaupunkien omien vuokra-asuntojen vuokrien taso seuraa lähellä vapaiden markkinoiden tasoa.

Tämä asumistuen kokonaisvaltainen tason lasku heikentää kaikkien asumistukea saavien perheiden toimeentuloa. Kaikkein eniten se kohdentuu pienituloisiin perheisiin, jotka jo nykyisellään kamppailevat toimeentulostaan ja mahdollisesti siirtää heitä toimeentulotuen asiakkaiksi. Hallituksen esittämät heikennykset toimeentulotuen asumisnormiin lisää näiden perheiden ahdinkoa. Perheisiin kohdentuu sekä asumistuen leikkaukset että toimeentulotuen asumisnormin kiristykset. Näillä toimilla heikennetään pienituloisten lapsiperheiden asumisen turvaa ja pysyvyyttä, toimeentulon riittävyyttä ja kokonaisyhyvinvointia. Yhteisvaikutukset tulevat lisäämään lapsiperheköyhyyttä ja perheiden kokemia haasteita.

Esitetty muutos heikentää lasten hyvinvointia ja lapsen oikeuksien artiklan 18 mukainen valtion tuki vanhempien kasvatustehtävään vähenee ja artiklan 26 mukainen lapsen oikeus sosiaaliturvaan heikentyy.

Lapsivaikutusten arviointi on tehtävä ennen lain valmistelua. Valmistelussa on huomioitava monimuotoisten perheiden tilanteet ja pienituloisten perheiden lasten hyvinvointi. Lapsen oikeuksien (erityisesti artiklat 3, 18, 26 ja 27) toteutuminen tulee arvioida valmistelussa ja turvata oikeudet muutosten toteuttamisessa.

Vinberg Johanna
Pelastakaa Lapset ry - Lapsiperheköyhyys asiantuntija